

MTA BTK NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZET
1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.
1453 Budapest, Pf. 33.
Tel.: (1) 224-6700, 224-6782
E-mail: nti@btk.mta.hu
Honlap: <http://nti.btk.mta.hu>

I. A kutatóhely fő feladatai 2017-ben

- Az MTA BTK Néprajztudományi Intézet alapításának 50. évfordulójára több tudományos esemény rendezése (NKA pályázati támogatással)
- A néprajztudomány kézikönyveinek: *Magyar Népköltészeti Lexikon*, folyóiratainak: *Acta Ethnographica Hungarica*, *Ethnographia*, az intézet évkönyvének és sorozatainak szerkesztése (MTA KFB pályázati támogatással)
- *Védett területek a szlovén-magyar határ mentén. Az együttműködés és a fenntartható fejlődés kihívásai* címmel közös magyar-szlovén projekt (2017–2020) NKFIH SNN támogatással
- *Párhuzamos ruralitások; A vidékiség mai (lét)formái négy erdélyi (romániai) kistérségben* címmel NKFIH-projekt (2016–2020)
- Történeti és jelenkori társadalomnéprajzi vizsgálatok földrajzilag és típusaiban eltérő helyi közösségekben
- Hagyomány és modernizáció, kulturális beidegződések és ideológiák, vallási jelenségek, táj- és környezetérzékelés – etnológiai kutatások Szibériában, valamint Közép- és Délkelet-Ázsiában.
- Elméleti és módszertani kérdések a mai folklorisztikában. A történeti és a kortársi szövegfolklor és népi vallásosság jelenségeinek gyűjtése, forrásfeltárásai, népköltészeti szövegkorporuszok bővítése, elemzése.
- „*Kelet–Nyugat*” kutatócsoport (*Népi vallás a keleti és nyugati kereszténység határán: folyamatosság, változások és kölcsönhatások*; 324214 sz. EKT projekt)

II. A 2017-ben elért kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

a) Kiemelkedő kutatási eredmények

- Az MTA BTK Néprajztudományi Intézet alapításának 50. évfordulója alkalmából tudományos események: kiállítások, tudományos tanácskozások rendezése (NKA pályázati támogatással)

A néprajztudomány akadémiai kutatóhelye 1967. január 1-én kezdte meg önálló működését. Az alapítás 50. évfordulója alkalmából az NTI több tudományos rendezvényt szervezett. 2017. január 24-én a vári épület utolsó tudományos rendezvényeként megemlékezést tartottak és kamara-kiállítást rendeztek az intézet munkatársai a kutatóhely alapításának történetéről, annak szakmai, tudománypolitikai háttéréről az NTI igazgatójának, valamint két professor emeritusa és egy senior kutatójának előadásával. A kamara-kiállítás anyagát a kezdeti évek dokumentumaiból (intézeti okiratok, tudományos, beszámoló, kutatási tervek, levelek, fotók

alapján) állították össze, egyrészt az NTI Adattárában őrzött iratokból, másrészt az Ortutay-család tulajdonában lévő írott források és fotók felhasználásával.

A Skanzen – Szabadtéri Néprajzi Múzeummal, valamint a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósággal közösen szervezett az intézet *Szellemi örökségvédelem – kutatási eredmények hasznosulása az örökségesítés folyamatában: elméletek és gyakorlatok* címmel konferenciát 2017. június 3-án a magyarországi szellemi kulturális örökségvédelem szakértőinek, kutatóinak részvételével. A tanácskozás célja annak bemutatása volt, hogy a néprajzi kutatások eredményei miként járulhatnak hozzá a szóban, tudásban, képességekben, szokásokban létező és az élő közösségekhez kapcsolható kulturális gyakorlatok védelméhez, ezek megőrzése miként segíti az önálló kulturális arculattal rendelkező lokális közösségek identitásának megerősítését, ezáltal a kulturális sokszínűség megőrzését. Az intézet társszervezője volt a rendezvénynek és 3 tudományos főmunkatársa előadója is.

Az MTA Magyar Tudomány Ünnepe programsorozat részeként 2017. november 21-én *A néprajztudomány helye és szerepe a 21. században* címmel tartott konferencia volt az NTI kiemelt programja az alapítás 50. évfordulójára szervezett események sorában. Nagy szakmai érdeklődés kísérte a tanácskozást, jelen voltak a magyar néprajzi kutatás legfontosabb intézményeinek, kutatóhelyeinek munkatársai, valamint a társtudományok művelői. A rendezvényen, az MTA alelnöke és a BTK főigazgatójának köszöntői után az intézet 11 vezető kutatója tartott előadást egyrészt az elmúlt évtizedek legfontosabb feladatvállalásairól, eredményeiről, másrészt az intézetben épp lezárult, illetve most folyó kiemelt kutatásokról. A rendezvényhez kapcsolódott egy kamara-kiállítás is, 8 roll-up banneren mutatták be gazdag képanyaggal illusztrálva az alapítás körüli éveket, az intézet kiemelt kutatásait, a legfontosabb kézikönyveket (Magyar Néprajzi Atlasz, Magyar Néprajzi Lexikon, Magyar Néprajz) és sorozatokat, az intézeti által végzett terepmunkák legfontosabb területeit a Kárpát-medencében és Európán kívül, felvillantották a tudománynépszerűsítés és az örökségvédelem területén a legutóbbi években végzett legfontosabb szakmai feladatokat.

- Az intézet évkönyvének, sorozatainak, a néprajztudomány kézikönyveinek: *Magyar Népköltészeti Lexikon*, folyóiratainak: az *Acta Ethnographica Hungarica*, az *Ethnographia* szerkesztése (MTA KFB pályázati támogatással)

Az intézet munkatársai 2016-ban két napos workshopot tartottak a néprajztudomány és az etnológia/kulturális antropológia központi fogalmáról, alapelvéről: a terepmunkáról. Az előadások tanulmányokká bővülve az NTI évkönyvében jelentek meg. A kötetet 2017-ben a XXIV. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon egy kerekasztal beszélgetés keretében is bemutatták. Az első terepmunka konferencia sikere, a jelentős szakmai érdeklődés arra ösztönözte az intézetet, hogy *A néprajzi terepmunka kérdései 2.* címmel újabb konferenciát rendezzen a témában. 2017. február 9–10-én ez volt az első tudományos tanácskozás az új Humán Kutatóházban, ahová a BTK intézetei 2017 januárjában átköltöztek. A rendezvényen egyrészt az intézet további munkatársai közül összesen heten adtak elő, másrészt a szakma többi jelentős műhelyének képviselői. Az előadásokból készült tanulmányok az intézeti évkönyv, az *Ethno-lore* 2017-es évfolyamában jelentek meg – *A terepmunka története – történetiség a terepmunkában, A kutató és a másik, A kortárs terepmunka kihívásai* – tematikus egységekbe rendezve.

Az *Acta Ethnographica Hungarica* főszerkesztője az intézet főmunkatársa, de szerkesztőbizottsági tagként, olvasószerkesztőként és szerzőként is meghatározó szerepet töltenek be további intézeti munkatársak a magyar néprajztudomány egyetlen angol nyelvű periodikájának megjelenítésében, ahogy a tudományszak vezető magyar nyelvű folyóiratának, az *Ethnographiának* a szerkesztésében is. Az *Acta* ökológiai tematikus száma (2017/1.) és a

reformtáplálkozással, ökofarmokkal foglalkozó tematikus blokk (2017/2.) az intézeti kutatók vendégszerkesztésével készültek.

- *Védett területek a szlovén-magyar határ mentén. Az együttműködés és a fenntartható fejlődés kihívásai* címmel közös magyar-szlovén projekt (2017–2020) NKFIH SNN támogatással

2017 folyamán az intézet három kutatója intenzív együttműködés keretében a Szlovén Tudományos Akadémia Néprajzi Intézetének munkatársaival együtt egy közös kutatási programot dolgozott ki, amely a szlovén-magyar határtérségben elhelyezkedő nemzeti parkoknak a társadalmi életet, a helyi gazdálkodók gazdasági lehetőségeit, illetve a határ jelentette kihívásokat és esélyeket befolyásoló tényezőit kívánja számba venni. A kétfordulós nemzetközi pályázati rendszerben sikerült elnyerni az NKFIH hároméves támogatását. Megkezdődtek a terepmunkák és sor került az első közös műhelymegbeszélésre is.

- *Párhuzamos ruralitások. A vidékiség mai (léte)formái négy erdélyi (romániai) kistrégióban* című NKFIH-projekt (2016–2020)

Az intézet igazgatójának témavezetésével zajló kutatásban a külső résztvevők mellett 3 intézeti kutató vesz részt. 2017-ben Kalotaszegen végeztek egyrészt terepmunkát a külföldi vendégmunkának a lokális közösségek társadalmi és gazdasági életére gyakorolt hatásairól. A szamosháti és Nagykároly környéki falvakban pedig arra törekedtek, hogy átfogóbb képet kapjanak a transzlokális gazdasági stratégiák lokális hatásairól, azaz az érintett településeken megfigyelhető kortárs gazdasági, társadalmi, kulturális jelenségekről (az etnikai átrétegződés, népesség-elvándorlás, a családszerkezet, a munkamegosztás, a társadalmi kapcsolatok, a lokális faluközösség szerkezetének stb. radikális átalakulásáról). A terepkutatásra való felkészülés részeként összegyűjtötték és elemezték a vizsgált településekre vonatkozó másodlagos forrásokat (a községi és a központi archívumokban található levéltári anyagokat, etnodemográfiai, felekezeti, gazdasági stb. statisztikákat).

- Történeti és jelenkori társadalomnéprajzi vizsgálatok földrajzilag és típusaiban eltérő helyi közösségekben

A Történeti-néprajzi témacsoport vezetője átfogó tanulmányt készített a nemzeti viseletek témakörében, a Társadalomnéprajzi témacsoport főmunkatársa pedig a tánczás szubkultúra öltözködési divatjáról, életmódjáról, mentalitásáról jelentetett meg írást, mind a kettő az amerikai Berg kiadó *Fashion Theory* folyóirat oroszországi kiadásában látott napvilágot.

Alsópapság, vallásosság és helyi társadalom a Buda-környéki településeken a 19-20. században címmel doktori disszertáció készült, amelynek műhelyvitájára 2017 novemberében került sor.

Az intézet egyik fiatal kutatói ösztöndíjasa – különféle levéltári források (párt- és kolhozvezetőségi beszámolók, brigádjegyzőkönyvek, ügyészégi és pártfegyelmi iratok), valamint empirikus kutatási anyagok (élettörténeti és tematikus interjúk) segítségével – az 1945 utáni szovjet politikai diktatúra társadalomtörténetével foglalkozik.

Az intézet egy másik fiatal kutatójának PhD disszertációja *Rimaiak a gyárak völgyében. Egy salgótarjáni munkáskolónia társadalma az államosítás előtt* címmel a tárgyévben jelent meg.

Az intézet egyik társadalomnéprajzosa a tisztasággal, és különösen a köztisztasággal kapcsolatos, az 1950-es években megfogalmazott általános követelmények összegzése mellett mindennek gyakorlati megvalósulását vizsgálta két erőteljesen urbanizálódó térség (elsősorban Dunakeszi, valamint Leninváros és a vonzásokörzetébe tartozó települések) példáján keresztül.

Az intézetbe 2017-ben felvételt nyert fiatal kutatói ösztöndíjas arra a kérdésre kíván választ kapni, hogy milyen társadalmi és politikai diskurzusok részévé vált a néptánc, és hogy ez milyen hatással volt a táncot éltető lokális közösségekre az 1945-1956 közti időszakban Magyarországon.

Az intézet igazgatója évek óta kutatja az amerikai emigráns magyar közösségek életmód- és identitásváltozását az Egyesült Államok közép-nyugati és keleti parti államaiban, tárgyévben összegző tanulmánya jelent meg az amerikai magyarok terepkutatásának sajátosságairól, az amerikai magyar archívumokban kutatható magyar dokumentumokról és az amerikai magyar burdosházak életvilágáról az 1880-1920 közötti sajtó tükrében témákban.

Hierarchiák fogságában. Kelet- és közép-európai nők a globális idősgondozói ellátórendszerben címmel sok éves, „több-szinterű” terepmunka alapján elkészült egy társadalomnéprajzi monográfia kézírata.

A biotermékek fogyasztásának, feldolgozásának és értékesítésének táplálkozástudományi vizsgálatát végzi egy korábban hátrányos helyzetű településen egy tudományos főmunkatárs.

A jelenkori magyar református felekezeti azonosságtudat elemeit és struktúráit vizsgáló munkatárs *A református emlékezet helyei* címmel két napos nemzetközi konferenciát szervezett. Megjelent az intézet egyik tudományos tanácsadójának *The Regional Structure of Hungarian Folk Culture* című monográfiája a münsteri Waxmann Kiadónál. Az intézet akadémikus kutató-professzora, professor emeritusa tudománytörténeti írásainak újabb gyűjteményét állította össze *Magyar népkutatás a 20. században* címmel.

2017-től két kutató is az MTA Prémium Posztdoktori Program támogatásával dolgozik az NTI-ben, egyikük a *Kárpát-medencei kultúrtájak (gyep)gazdálkodása és a kapcsolódó hagyományos ökológiai tudást* vizsgálja, másikuk az *Örökségésítés a mai Kínában* című kutatási témán dolgozik.

- Hagyomány és modernizáció, kulturális beidegződések és ideológiák, vallási jelenségek, táj- és környezetérzékelés – terepmunkák, etnológiai vizsgálatok Szibériában, valamint Közép- és Délkelet-Ázsiában

Az Etnológiai témacsoport vezetője 2017-ben elkészítette az *Acta Ethnographica Hungarica*-ban korábban megjelent „Up” and „Down”: „Zomia” and the Bru of the Central Vietnamese Highlands. Part I.: Are the Bru „Natives” in Zomia? című cikkének folytatását, amelyben egy jelenleg a nemzetközi tudományos viták középpontjában álló kérdéshez szól hozzá, a délkelet-ázsiai hegyi, illetve síksági népek történeti-politikai kapcsolatának témakörében.

Az intézet mongolista tudományos főmunkatársa két hazai konferenciát szervezett a PPKE-Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoporttal együttműködve *Terepmunka a Távol-Keleten, valamint Veszélyes vizeken. Konfliktuszónák és biztonsági dilemmák a Távol-Keleten* címmel, továbbá két nemzetközi konferenciát *Mongolian Buddhism in Practice* és *Studies on Mongolian History, Language and Culture* címmel.

Az intézet három kutatója az Aktion Österreich-Ungarn pályázat támogatásával 2017-ben workshopot tartott a bécsi egyetemen egy esetleges közös osztrák-magyar-cseh-orosz tudománytörténeti projekt – *Representations of Indigenous Peoples of the Asian Peripheries of the Russian Empire (Northern and Inner Asia) in the Legacies of Travelers from Austro-Hungary* című kutatás tervéről. A nemzetközi antropológia történetének egy még mindig nem kellően feltárt, elemzett szakasza az a 18. és 19. századi hagyomány, amelyet németül Völkerkunde-nak neveznek. E kutatási örökségnek óriási hatása volt a monarchiabeli és a hazai tudományos elit kutatói szemléletére. A bécsi egyetemmel és a brnói Masaryk Egyetemmel közösen egy olyan közös kutatási tevékenységet kezdtek 2017-ben, amely az Osztrák-Magyar Monarchia Szibéria kutatását kívánja pontosabban, mélyebben megérteni. E kutatás keretében idén egy közös tanulmányt jelentettek meg az *Acta Ethnographica Hungarica* hasábjain. Továbbá kidolgozták egy 2018 tavaszán beadandó NKFIH-projekt alapjait.

Az intézet két kutatója Almásy György 1900-as és 1906-os kirgiz- és kazakföldi kutatásainak történeti, kultúrtörténeti és néprajzi hátterét kutatta a helyszínen az asztanai Magyar

Nagykövetség felkérésére. Másik közös munkájuk Diószegi Vilmos naplójának és leveleinek kiadásra való előkészítése.

Az intézet finnugrista folklór kutatója számik az idegenség, rokonság, egzotikum diskurzusában a 19. század második felében és a 20. század elején témakörben kutatott és publikált.

NKFIH támogatással vendégkutatóként *Az érték és tradíció antropológiája: változó identitások egy dél-etióp nomád közösségben* címmel kutat az intézet keretei között egy posztdoktor antropológus.

– Elméleti és módszertani kérdések a mai folklorisztikában

Az intézet folkloristái 2017-ben is az intézet kiemelt kutatási témájaként dolgoztak a készülő *Magyar Népköltészeti Lexikon* szócikkeinek megírásán.

Két mesekutató az Arany János kritikai sorozat részeként az Arany-család kéziratos mesegyűjteményének szinoptikus kiadását készíti elő. Egyikük *Népmesék és könyvmesék történeti szövegfolklorisztikai vizsgálata a magyar nyelvű nyomtatott írásbeliségben. A Grimm testvérek és Arany László meséinek 19. századi populáris recepciója* címmel NKFIH (2017–2020) posztdoktori pályázatot nyert. 2017-ben az intézet egyik mondanótató főmunkatársának gyűjtései, publikációinak témái az erdélyi hiedelemmonda anyagra valamint az Ipoly mente narratív hagyományaira koncentráltak. Az intézet két kutatója is előadó volt a Szent László-év alkalmából *Regnum gemma, Ladislave – Szent László király és kultusza* címmel az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ, a Váci Egyházmegye és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem által szervezett konferencián. Az intézet egyik tudományos főmunkatársa tagja volt a *Tudomány és művészetek a nemzetépítés szolgálatában a 19. századi Magyarországon* című interdiszciplináris kutatási programnak, a 2017-ben befejeződő négyéves projekt lezárásaképpen terjedelmes szöveggyűjtemény készült, amelybe a folklórral, népköltéssel, illetve nemzetkarakterológiával kapcsolatos szövegek válogatását és gondozását végezte. A program keretében került sor a 19–20. század fordulójának egyik legjelentősebb folkloristája, Sebestyén Gyula életművének újraértékelésére.

A Folklór témacsoport két tagja is részt vett szekcióvezetőként és előadóként az V. Interdiszciplináris Humorkonferencián humor a diákközlórban, illetve tréfás bibliai tudáspróbák a magyar történeti találós-korpuszban témákkal.

Tanulmánygyűjtemény készült a moldvai állami levéltárakban fellelhető források elemzésével a Moldvában élő katolikus közösségek vallásosságában nyomon követhető jelentősebb folyamatokról, változásokról, az egyházas vallásosság és a népi vallásosság viszonyáról.

Az intézet egyik professor emeritusának tiszteletére tanulmánykötetet állítottak össze az intézet munkatársának társszerkesztésében, és tanulmányok szerzőiként további intézeti kutatók is közreműködtek.

– „Kelet–Nyugat” kutatócsoport (*Népi vallás a keleti és nyugati kereszténység határán: folyamatosság, változások és kölcsönhatások*; 324214 sz. EKT projekt)

A humántudományokban ritka EU-s ERC pályázati támogatással működik a „Kelet–Nyugat”. *Népi vallás a keleti és nyugati kereszténység határán* elnevezésű kutatócsoport. 2017-től az intézet befogadta a korábban a PTE keretein belül működő, 18 főből álló kutatói közösséget. Tagjaik a folyamatos könyvtári, levéltári kutatás és terepmunka mellett 2 nagy nemzetközi konferenciát is szerveztek a Humántudományok Kutatóházában *Present and Past. Contemporary and historical perspectives in the anthropological study of religious life valamint*

Verbal Charms and Narrative Genres címmel, utóbbit 41 résztvevővel 4 világrész 22 országából. A kutatócsoportnak 39 publikációja (5 könyv+34 tanulmány) jelent meg 2017-ben.

b) Tudomány és társadalom

2017-ben a Reformáció 500. évfordulójára a Reformáció Emlékbizottság és a Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ) országos kézműves pályázatot hirdetett meg, a beérkezett pályaműveket a Történeti-néprajzi témacsoport vezetője értékelt, és a válogatott anyagból a Budapest Történeti Múzeum Gótikus termében rendezett kiállítást *A Reformáció történelmi és kulturális öröksége az élő népművészetben. Országos Népművészeti Kiállítás* címmel.

Az intézet a testi higiénia és a fürdőkultúra történetével foglalkozó főmunkatársa *Tiszta (?) város* címmel interdiszciplináris konferenciát szervezett az MTA Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat részeként az ELTE Néprajzi Intézete és a Magyar Néprajzi Társaság Városnéprajzi Szakosztálya együttműködésével. A tanácskozás 18 néprajzkutató, antropológus és történész közreműködésével sokféle szemszögből mutatott rá arra a kettősségre, hogy a város sokáig a követendő mintát jelentette a vidék számára a higiéniai, test- és szépségápolási kultúra terén, ugyanakkor a nagyváros – szemben az idilli „tisztá” faluval – gyakran a szenny, sőt az erkölcsi romlottság megtestesítője is volt. A téma iránti nagy érdeklődést mutatja szakmán túl is, hogy a konferenciához kapcsolódóan egy órás stúdióbeszélgetésre hívták a Kossuth Rádióba a tanácskozás szervezőjét és még két előadóját, köztük az intézet munkatársát.

Az intézet kutatói 2017-ben is aktív szerepet vállaltak a tudománynépszerűsítésben, zsűriztek néptánc, népzenei vetélkedőkön, népművészeti kiállítások előválogatásán, tartottak ismeretterjesztő előadásokat, továbbképzést pedagógusoknak, néprajzi gyűjtőknek.

2017-ben Mongólia volt a *Mesterségek Ünnepének* díszvendége, az intézet tudományos főmunkatársa szervezte, felügyelte a szakmailag a rendkívül sikeres rendezvényt, amelyen a mongol nomád kultúra legjellemzőbb kézműves (pl. nemezelés, fémművesség, íjkészítés stb.) termékeit mutatták be. Az intézet egy másik kutatója pedig a szaha mesterek bemutatkozását szervezte a *Mesterségek Ünnepe* programjában.

III. A kutatóhely hazai és nemzetközi K+F kapcsolatai 2017-ben

Az intézet igazgatója és egy tudományos főmunkatársa Mongóliában és Kínában is sikeres megbeszéléseket folytatott a kinti tudományos partnerekkel, az együttműködésekbe bevonták a budapesti Néprajzi Múzeumot is. Az intézet igazgatója, egyben a BTK főigazgató-helyettese megállapodott a mongol partnerrel a *Khi-Land projekt* közös megvalósításában, amelynek célja a mongóliai erődített települések és környezetük megismerése tájrégészeti kutatási módszerek alkalmazásával. Pekingben a Kínai Társadalomtudományi Akadémia Kisebbségi Irodalmak Intézetében a további kutatási együttműködésekéről és a közös szakmai folyóirat (*Studies on Cultures along the Silk Road*) kiadásának előkészítéséről tárgyaltak. Az MTA BTK NTI, a Pekingi Magyar Kulturális Központ és a Yulin Városi Kulturális Befektető Iroda a Tongwancheng, hun-kori város erődje mellett kialakítandó kutatóközponttól egyeztettek, a területen a jövőben végzett ásatások előkészítésében, tervezésében, irányításában a kínai partner a magyar félnek is komoly szerepet szán.

A másságrepresentációk Közép-Kelet-Európában témakörben 2010 óta szoros a szakmai együttműködés a Lengyel Tudományos Akadémia kutatóival. Az intézet tudományos főmunkatársa lengyel és bolgár szerkesztőtársaival tárgyévben tanulmánykötetet jelentetett meg *The Multi-mediatized Other. The Construction of Reality in East-Central Europe, 1945-1980.* címmel. A *Visual Representations of the Other* című, elsősorban kelet-európai kutatókat tömörítő nemzetközi kutatási projekt résztvevői újabb sikeres kutatási pályázatot nyújtottak be Lengyelországban, ennek támogatásával 2017 októberében Varsóban nemzetközi konferenciát szerveztek, amelynek az NTI három tudományos főmunkatársa is előadója volt.

Az intézet tudományos főmunkatársa *Marie Curie IE ösztöndíja* lejártát követően a University College London: Institute for Global Prosperity keretei között – visiting senior research associate-ként – folytatta a *Power, Law and Culture: The Politics of Arranged Marriage* című projekttel kapcsolatos feladatokat ellátását, valamint a *Global Network for the Study of Arranged Marriage* szervezését.

Az intézet nyolc ország (Kína, Bulgária, Lengyelország, Mongólia, Oroszország-Jakutia, Szerbia, Szlovénia, Ukrajna) akadémiai intézeteivel, kutatóhelyeivel működik együtt bilaterális egyezmények keretében. Ezeken az országokon kívül Észtországban, Németországban, Romániában, Vietnamban kutattak tárgyévben az intézet munkatársai, összesen 229 napot töltöttek határon túli terepmunkán, konferencián, levéltári és könyvtári kutatómunkán. Az NTI 6 országból (Bulgária, Románia, Szerbia, Ukrajna) fogadott kutatókat, akik összesen 37 napot töltöttek Magyarországon. A költözés miatt a beutazások száma a korábbi évekhez képest kevesebb volt, hiszen sem könyvtári, sem adattári munkára nem volt lehetőség.

A Néprajztudományi Intézet munkatársai a BTK valamennyi interdiszciplináris kutatócsoportjában: a *Magyar Őstörténeti Témacsoportban*, a *Médiatudományi Kutatócsoportban*, a *Nemzetstudat-kutatás Multidiszciplináris Kutatócsoportban* aktívan közreműködnek konferencia-előadásokkal, publikációkkal, a *Vidéktörténeti Témacsoport* kutatásaiban különösen nagy létszámban, összesen öten.

2017-ben 7 kutató végzett rendszeres oktatási tevékenységet a hazai felsőoktatásban, az ELTE BTK Néprajzi Intézetében, az ELTE BTK Mongol és Belső-ázsiai Tanszékén, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kínai Tanszékén, a PTE Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszékén, a Corvinus Egyetem International Study Programjában, a Szegedi Tudományegyetemen a Choreomundus Nemzetközi Masters Etnokoreológia Program keretében, a SzTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszékén, valamint a Sárospataki Református Teológiai Akadémián. Jó néhányan végeztek vendégoktatói tevékenységet hazai és külföldi felsőoktatási intézményekben.

Az intézet könyvtára 2017-ben az új épületbe költözés miatt sajnálatosan az egész évben zárva volt, könyvvállománya ezért mindössze 92 tétellel gyarapodott és a 160 cserepartnernek összesen csak 31 kötetet sikerült személyesen átadni, mert csomagküldésre nem volt lehetőség.

IV. A 2017-ben elnyert fontosabb hazai és nemzetközi pályázatok rövid bemutatása

- Az MTA BTK NTI és a Skanzen – Szabadtéri Múzeum alapításának 50. évfordulójára rendezett programok: konferenciák, kiállítások megvalósítására (l. részletezve a II/a pontban). NKA 106107-010-80 Szerződésállomány: 5 M Ft
- ARRS NKFIH SNN 2017 szlovén-magyar együttműködési pályázatra benyújtott *Védett területek a szlovén-magyar határ mentén. Az együttműködés és a fenntartható fejlődés kihívásai* tárgyú, SNN 126230 azonosítószámú projekt. Szerződésállomány: 36 M Ft összegű, Futamidő: 2017.09.01.– 2020.08.31.
- *Folklór és modernizáció Kína mongol és más északi kisebbségeinek körében* MTA bilaterális Futamidő: 2017-2018
- Az Ethno-Lore XXXIV. kötetének kiadása – MTA KFB 13/2017. Szerződésállomány: 700.000 Ft
- Életmód és Tradíció sorozat 16. kötetének kiadása: Bági Anikó: *Változások a táplálkozáskultúrában a város peremén*. Néprajzi tanulmányok. KFB-074/2017. Szerződésállomány: 665.000 Ft

- Representations of Indigenous Peoples of the Asian Peripheries of the Russian Empire (Northern and Inner Asia) in the Legacies of Travelers from Austro-Hungary címmel workshop szervezése Bécsben az Osztrák–Magyar Akció Alapítvány támogatásával

V. A 2017-ben megjelent jelentősebb tudományos publikációk

1. Balogh Balázs (főszerk.) – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán (szerk.)
Vendégszerkesztők: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor: *Ethno-Lore, Az MTA BTK Néprajztudományi Intézet évkönyve XXXIV.* Budapest: MTA BTK Néprajztudományi Intézet, 358 p. (2017) <http://real.mtak.hu/73636/>
2. Borsos Balázs: *The Regional Structure of Hungarian Folk Culture.* Münster–New York: Waxmann, 436 p. (2017)
3. Iancu Laura: *Peremléiben. Tanulmányok a moldvai katolikusok vallásosságáról.* Budapest: Lucidus Kiadó, 240 p. (2017) <http://real.mtak.hu/70872/>
4. Várkonyi-Nickel Réka: *Rimaiak a gyárak völgyében. Egy salgótarjáni munkáskolónia társadalma az államosítás előtt.* (Néprajzi Értekezések 6.) Sorozatszerkesztő: Turai Tünde. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia. Budapest: Magyar Néprajzi Társaság, 216 p. (2017) <http://real.mtak.hu/73615/>
5. Magyar Zoltán: *Mátyás király narratív hagyományköre. Típus- és motívumindex.* Budapest: Balassi Kiadó, 287 p. (2017) <http://real.mtak.hu/73640/>
6. Kamila Baraniecka-Olszewska – Dagnosław Demski – Anelia Kassabova – Ildikó Sz. Kristóf (szerk.): *The Multi-mediatized Other. The Construction of Reality in East-Central Europe, 1945-1980.* Budapest: L'Harmattan, 630 p. (2017)
7. Szilágyi Zsolt – Csiky Gergely – Lhagvasuren Erdenebold – Harmath András – Jambajantsan D. Amina – Tolnai Katalin: *Khi-Land project. Mongolian – Hungarian Archaeological Research.* Budapest: Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, 30 p. (2017) <http://real.mtak.hu/73709/>
8. Fülemile Ágnes (főszerk.): *Acta Ethnographica Hungarica* 62 /1-2. sz. (2017) <http://real-j.mtak.hu/11224/>
  - Borsos Balázs, Babai Dániel vendégszerkesztők 2017/1. tematikus szám: Ecological Anthropological Research in Hungary.
  - Babai Dániel – Borsos Balázs: Ecological Anthropological Research in Hungary. Foreword. *Acta Ethnographica Hungarica*, 62(1): 7-30. (2017)
  - Babai Dániel: “If You Got a Forest, You Got Gold.” The Joys and Woes of Forest Use in Gyimes (Eastern Carpathians, Romania). *Acta Ethnographica Hungarica*, 62(1): 163-186. (2017)
  - Babai D., Ulicsni, V. & Avar Á.: Conflicts of Economic and Cultural Origin between Farmers and Wild Animal Species in the Carpathian basin – an Ethnozoological Approach. *Acta Ethnographica Hungarica*, 62(1): 187-206. (2017)
  - Borsos Balázs: Ecology + Anthropology = Ecological Anthropology? *Acta Ethnographica Hungarica*, 62(1): 31-52. (2017)
  - Borsos Balázs: Ecological Concepts and Categories in Ecological Anthropology. *Acta Ethnographica Hungarica*, 62(1): 53-68. (2017)
  - Báti Anikó vendégszerkesztő 2017/2. – Organic Farm, Organic Food. Steps Towards a Sustainable Agriculture (with Hungarian and Slovenian Examples) 267-388. p.
  - Báti Anikó: An Introduction to the thematic block. *Acta Ethnographica Hungarica*, 2017/2. 269-275.

Anikó Báti: From Hernádszentandrás to BioSzentandrás. An Example of a Sustainable Bio-farm in Hungary. *Acta Ethnographica Hungarica*, 2017/2. 277-294 p.

9. Balogh Balázs: Передумови, можливості на перспективі досліджень сучасності: міркування щодо діяльності і планів Інституту етнографічних досліджень Угорської академії наук. ЛЕСЯ МУШКЕТИК: СУЧАСНА УГОРСЬКА ЕТНОЛОГІЯ: ОСЕРЕДКИ, НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ, ПЕРСОНАЛІЇ. Монографія. Київ: Institut Mistetstvoznavstva, Folkloristiki ta Etnolohii im. M. T.Rilskoho, 211-220. (2017) <http://real.mtak.hu/73639/>
10. Bednárík János: Tradierte Zugehörigkeiten. Generationenübergreifende Aspekte ungarndeutscher Identität in Deutschland. In: Szentiványi Réka – Teleky Béla (szerk.): *Brüche – Kontinuitäten – Konstruktionen: Mitteleuropa im 20. Jahrhundert*. Wien: New Academic Press, 211-244. (2017) <http://real.mtak.hu/65848/>
11. Domokos Mariann: 'If You Come to Hungary...' Folklore, Digital Media and European Migrant/Refugee Crisis. In Anthony Bak Buccitelli (szerk.): *Race and Ethnicity in Digital Culture: Our Changing Traditions, Impressions, and Expressions in a Mediated World*. II. Praeger ABC-Clio 329-352. (2017)
12. Fülemile Ágnes: Monarchi v nacionalnoj odezsde. Sozdanie nacionalnovo obraza pridvorah evropejskij monarchov XIX veka. *Theoria Modi (Теория Моды: одежда, тело, культура, Saint Petersburg)* 30-87. (2017)
13. Ispán Ágota Lídia: Cultured Way of Life Depicted in the Hungarian-Language Press. In: Dagnosław Demski – Anelia Kassabova – Ildikó Sz. Kristóf – Liisi Laineste – Kamila Baraniecka-Olszewska (szerk.): *The Multi-Mediatized Other: The Construction of Reality in East-Central Europe, 1945–1980*. Budapest: L' Harmattan, 326-355. (2017) <http://real.mtak.hu/73708/>
14. Каталін Юхас: От народного костюма до «этно-дизайна» – модные тенденции в фольклористическом движении «танцхаз» в позднесоциалистической Венгрии. *Международный журнал Теория Моды – Одежда Тело Культура Зима* (№ 46) 2017–2018. 12–45. English summary: 336-337. (2017)
15. Sz. Kristóf Ildikó: „The social background of witchcraft accusations in early modern Debrecen and Bihar County.” In: Gabor Klaniczay – Eva Pocs (ed.): *Witchcraft and Demonology in Hungary and Transylvania*. Publisher: Springer International Publishing AG, 13-89. (2017)
16. Tamás Ildikó: The colors of polar light: Symbols in the construction of the Sámi national identity. In Szilárd Tóth – Rosa Kirillova – Sulev Iva (eds): *Vabaduse kontsept Ida-Euroopa kirjandustes. Võro Instituudi toimõndusõq*. Publications of Võro Institute, 1406-2534; 32 Võru: Võro Instituut, 11-55. (2017) <http://real.mtak.hu/73638/>
17. Vargyas Gábor: „Up” and „down”: „Zomia” and the Bru of the Central Vietnamese Highlands. Part II.: Fleeing the State or Desire for Modernity? Reflections on Scott and Saleminck. *Acta Ethnographica Hungarica* 2017/2 441-463. <http://real.mtak.hu/73621/>
18. Borsos Balázs: Sűrű leírás – operacionális modell – hipermediális elemzőkörnyezet. A magyarázat szerepe a néprajztudományban. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Megértés és megértetés. A magyarázat a bölcsészettudományokban*. Budapest: Gondolat, 76-95. (2017) <http://real.mtak.hu/74425/>
19. Borbély Sándor: Időtapasztalat a terepen. A történeti (historikus) megértés módszertani paradigmája a magyarországi néprajzi kutatásban. In: Balogh Balázs (főszerk.) – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán – Mészáros Csaba – Vargyas Gábor (szerk.): *Ethno-Lore, Az MTA BTK Néprajztudományi Intézet évkönyve, XXXIV*. 31-

81. (2017) <http://real.mtak.hu/73728/>

VI. A kutatóhely főbb mutatói 2017-ben

1. Létszámadatok

Átlagléttség¹:

Az intézethez kötődő
akadémikusok száma²:

Az intézmény "professor
emeritus" címmel rendelkező
kutatóinak száma:

4. Tudományos fokozat, illetve cím megszerzése 2017-ben³:

PhD: MTA doktora cím:

5. Szellemi alkotások védelme⁴

nemzeti úton megadott oltalmak
száma⁵: megadott külföldi oltalmak
száma⁶:

értékesített szabadalmak száma:

szerzői jogvédelem alá tartozó
alkotások száma⁷:

6. Részvétel a tudományos közéletben

Tudományos rendezvények

nemzetközi rendezvényen tartott
előadások száma: ~posztterek száma⁸:

hazai rendezvényen tartott
előadások száma: ~posztterek száma:

hazai rendezvények szervezése: nemzetközi rendezvények
szervezése:

Szakértői tevékenység

tanácsadói tevékenységek száma⁹:

opponensi vélemény összesen: ebből külföldre:

egyéb szakértői vélemény: ebből külföldre:

egyéni szaklektori vélemény
összesen: ebből külföldre:

folyóirat- vagy sorozatszerkesztés magyarul:	<input type="text" value="16"/>	folyóirat- vagy sorozatszerkesztés idegen nyelven:	<input type="text" value="4"/>
Részvétel tudományos testületben			
szerkesztőségi tag nemzetközi szakfolyóiratban:	<input type="text" value="5"/>		
szerkesztőségi tag hazai szakfolyóiratban:	<input type="text" value="14"/>		
nemzetközi tud. bizottság tagja:	<input type="text" value="7"/>	nemzetközi tud. bizottság vezetője:	<input type="text" value="0"/>
hazai tud. bizottság tagja:	<input type="text" value="58"/>	hazai tud. bizottság vezetője:	<input type="text" value="7"/>

7. Az intézetet és a tudományt népszerűsítő tevékenység

nyilvános esemény megrendezése ¹⁰ :	<input type="text" value="6"/>
kulturális rendezvények ¹¹ :	<input type="text" value="15"/>
ismeretterjesztő előadások száma:	<input type="text" value="30"/>
tudományos ismeretterjesztő műsorok szerkesztése TV-ben, rádióban:	<input type="text" value="21"/>

8. A hazai felsőoktatásban végzett tevékenység

rendszeres hazai felsőfokú oktatási tevékenységet végzők száma ¹² :	<input type="text" value="7"/>		
ebből doktori iskolákban oktatók száma:	<input type="text" value="4"/>	doktori iskolát vezetők száma:	<input type="text" value="0"/>
doktori iskolában törzstagok száma:	<input type="text" value="2"/>		
elméleti kurzusok száma ¹³ :	<input type="text" value="32"/>	gyakorlati kurzusok száma:	<input type="text" value="8"/>
témavezetések száma (TDK-dolgozat):	<input type="text" value="3"/>		
témavezetések száma (BA, illetve BSc diplomamunka):	<input type="text" value="0"/>		
témavezetések száma (MSc, illetve MA diplomamunka):	<input type="text" value="4"/>		
témavezetések száma (PHD-disszertáció)	<input type="text" value="9"/>		

9. Egyéb adatok

9.1 Kutatói mobilitás

A kutatóhely vendégtevékenységet folytató munkatársainak száma

hazai egyetemen vagy kutatóintézetben: vállalatnál:

külföldi egyetemen vagy kutatóintézetben: vállalatnál:

Vendégkutatók száma a kutatóhelyen

hazai kutatók száma félévnél rövidebb ideig: félévnél hosszabb ideig:

külföldi kutatók száma félévnél rövidebb ideig: félévnél hosszabb ideig:

A kutatóhelyen más hazai kutatók által kutatómunkával eltöltött idő¹⁴:

A kutatóhelyen külföldi kutatók által kutatómunkával eltöltött idő:

9.2 Vállalati kapcsolatok az aktuális évben

A kutatóhellyel szerződéses kapcsolatban álló közép- és kisvállalatok száma:

A kutatóhellyel szerződéses kapcsolatban álló nagyvállalati partnerek száma: